

Mariusz Chądryński

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ JAKO CZYNNIK ROZWOJU SEKTORA MSP W REGIONACH

*THE ENTREPRENEURSHIP AS THE DEVELOPMENT FACTOR
OF THE SECTOR OF SMALL AND MEDIUM-SIZE ENTERPRISES
IN REGIONS*

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, małe i średnie przedsiębiorstwa, rozwój regionalny

Key words: entrepreneurship, small and medium – sized enterprises (SMEs), regional development

Synopsis. Przedstawiono zagadnienie przedsiębiorczości w aspekcie teoretycznym oraz jej wpływ na tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw w regionach. Omówiono rolę przedsiębiorstw sektora MSP w rozwoju społeczności lokalnych. Przedstawiono rozwój liczebność małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w układzie regionalnym w latach 1998-2006. Dokonano analizy liczby aktywnych MSP w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 1998-2006 w analizowanych regionach.

Wstęp

Powstawanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw jest procesem, jaki pojawia się w gospodarce rynkowej w wyniku swobodnych decyzji przedsiębiorcy [Hybel 2000]. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku nastąpił dynamiczny rozwój sektora MSP. Jako główną przyczynę tego zjawiska upatruje się wprowadzenie od 1989 roku gospodarki wolnorynkowej. O ile na początku tego okresu wartości wskaźników dynamiki charakteryzujące rozwój małych i średnich przedsiębiorstw były wysokie o tyle od około 1997 roku obserwuje się niższe wartości przez nie osiągnięte. Przedsiębiorczość jako zjawisko socjologiczne, psychologiczne, ekonomiczne występuje wśród ludności całego kraju, a szczególnego znaczenia nabiera w rozwoju regionalnym. Należy tylko odpowiednio ją rozwijać, kształtować i stwarzać korzystne warunki do jej rozwoju.

Małe i średnie przedsiębiorstwa są uważane za jeden z głównych motorów rozwoju gospodarczego, przede wszystkim dzięki ich elastyczności i szybkości w dostosowywaniu się do zmiennych warunków w gospodarce. W krajach o rozwiniętej gospodarce rynkowej małe i średnie przedsiębiorstwa dominują w liczebności ogółu przedsiębiorstw, mają duży udział w zatrudnianiu pracowników, wytwarzaniu PKB, handlu zagranicznym, działalności inwestycyjnej i innowacyjnej. Również w Polsce ten typ przedsiębiorstw wywiera znaczący wpływ na gospodarkę [Dominiak 2005]. Zmiany dokonujące się w sektorze MSP spowodowały, że przedsiębiorstwa te stały się głównym motorem rozwoju gospodarczego Polski.

Metodyka badań

Celem opracowania była próba określenia roli przedsiębiorczości w rozwoju regionów przez przedstawienie rozwoju liczebność małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w układzie regionalnym w latach 1998-2006. W opracowaniu dokonano analizy regionalnej dla nowych województw od 1998 roku w związku z przeprowadzoną reformą administracyjną w 1999 roku. Badania mają głównie charakter analityczny, wykorzystano w nich dostępne dane statystyczne opracowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Wyniki przedstawiono wykorzystując metodę opisową i porównawczą.

Pojęcie i istota przedsiębiorczości

Znaczenie przedsiębiorczości w rozwoju gospodarki sprawia, że staje się ona coraz częściej przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych, takich jak: ekonomia, organizacja i za-

rządzenie, socjologia, andragogika, etyka. Poszczególne dyscypliny naukowe podejmując zagadnienie przedsiębiorczości stawiają sobie różne cele zgodnie z własnymi zainteresowaniami i kompetencjami. Inne cele stawiają sobie ekonomiści, inne socjologowie, a jeszcze inne psychologowie i andragogika [Sikorska-Wolak 2000].

W literaturze naukowej przedsiębiorczość analizowana jest z punktu widzenia określonego sposobu zachowań polegającego na poszukiwaniu zmiany, reagowaniu na nią i wykorzystaniu jako okazji do społecznej i gospodarczej innowacji, również jako cecha czy też zespół cech człowieka takich, jak: kreatywność, elastyczność, zaradność, umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach, potrzeba osiągnięć; umożliwiających wychodzenie naprzeciw zmianom oraz aktywne uczestniczenie w życiu gospodarczymi i społecznym.

Pojęcie przedsiębiorczości zostało wprowadzone przez Cantillona w 1755 roku, następnie rozwinięte przez Saya w XIX wieku. Nie sposób pominąć trzech najważniejszych szkół mających wpływ na kształtowanie się pojęcia przedsiębiorczości. Są to szkoły oparte na koncepcji [Kozuch 2001]:

- Schumpetera (tzw. szumpeterowska – ujęcie przedsiębiorczości jako procesu twórczej destrukcji),
- Kirznera (wykorzystywanie różnic na rynkach),
- Knighta (szkoła ponoszenia ryzyka).

Definicje przedsiębiorczości zależą do dyscypliny nauki, dla jakiej są formułowane. W ujęciu Sikorskiej-Wolak można ją zdefiniować jako „*całokształt indywidualnych lub zespołowych działań bądź predyspozycji do działań, które przelamują istniejące wzorce*”. Przedsiębiorczość polega na poszukiwaniu obarczonych ryzykiem, nieszablonowych sposobów zmiany poddanego wcześniej krytyce istniejącego stanu rzeczy. Podstawą przedsiębiorczości jest kreatywność i innowacyjność. W zależności od nasilenia tych cech możemy wyróżnić przedsiębiorczość kreatywną i imitacyjną. O ile pierwszy rodzaj przedsiębiorczości wprowadza całkiem nowe rozwiązania i oryginalne innowacje o tyle przedsiębiorczość imitacyjna odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym przez upowszechnianie nowych rozwiązań. Analizując przedsiębiorczość można ją rozpatrywać w ujęciu normatywnym (określając jej wzorce, modele, cechy), opisowym (opisując jej

Tabela 1. Zestawienie cech osobowości sprzyjających i utrudniających podejmowanie działań przedsiębiorczych

Kategoria	Cechy sprzyjające	Cechy utrudniające
Potrzeby psychiczne i osobowość	Tendencje do dominacji Skłonność do posiadania i wyczynu Dążenie do własności i niezależności Potrzeba akceptacji Optymizm i aktywność Znajomość siebie i wiara w sukces	Potrzeba opieki i oparcia u innych osób Uległość, odrzucenie, izolacja Lęk i obawy Lenistwo i pesymizm
Motywacja	Chęć powiększenia stanu posiadania Orientacja na sukces Bycie przedsiębiorczym	Lęk i chęć utrzymania tego, co się posiada bez pomnażania tego, co jest
Decyzje	Zdecydowanie Konsekwencja Szybkość podejmowania decyzji adekwatnych do istniejącej sytuacji	Trudności w samodzielnym podejmowaniu decyzji Chwiejność „Wyuczona bezradność”
Ryzyko	Sytuacje ryzykowne traktowane są jako szansa na sukces Umiejętność właściwej oceny ryzyka	Unikanie sytuacji i decyzji odciążonych jakimś stopniem ryzyka
Sukces i niepowodzenie	Duża odporność psychiczna Wysoki próg stresu i frustracji Umiejętność działania w trudnych sytuacjach	Brak odporności psychicznej Niski próg stresu i frustracji
Innowacyjność i twórczość	Postawa pioniera Twórczość i intuicja	Postawa zachowawcza Brak zdolności twórczych
Współpraca	Zdolności przywódcze Zaufanie u innych Umiejętność negocjacji i haryzma Ekstrawersja	Brak zdolności przywódczych Trudności w kontaktach i współpracy Introwersja
Temperament	Sangwinik Energiczność i zrównoważenie	Melancholik

Źródło: opracowanie na podstawie Sawicka (red.), [2000]: Założenie i prowadzenie małego przedsiębiorstwa, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.

różne przejawy w poszczególnych sferach działalności człowieka) lub funkcjonalnym (przez pryzmat funkcji, jaką pełni w rozwoju społeczno-gospodarczym przedsiębiorstw, społeczności lokalnych i całego społeczeństwa) [Sikorska-Wolak 2000].

Przedsiębiorczość można rozpatrywać jako zjawisko indywidualne lub zespołowe. Przedsiębiorczości nie należy tylko utożsamiać z podejmowaniem nowej działalności, czy tworzeniem nowych przedsiębiorstw. Niekiedy można spotkać się z przedsiębiorczością prowadzoną wewnątrz istniejącej organizacji, tak zwaną intraprzsiębiorczością [Piasecki 1999].

Definicje przedsiębiorczości często kładą nacisk na pewne cechy osobowości jako ułatwiające lub utrudniające działania przedsiębiorcze (tab.1).

Rola przedsiębiorstw sektora MSP w regionach

Zagadnieniami związanymi z wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości i stwarzaniem korzystnych warunków do tworzenia i funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw z mocy ustawy „*Prawo działalności gospodarczej*” z dnia 19 listopada 1999 roku, zastąpionej ustawą „*O swobodzie działalności gospodarczej*” z 2004 roku, powinno zajmować się państwo. Kolejnym aktem prawnym, który obliguje samorząd województwa do stymulowania, wspierania i tworzenia korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości jest ustawa *o samorządzie wojewódzkim*. Ustawa z dnia 12 maja 2000 roku *o zasadach wspierania rozwoju regionalnego* jest kolejnym aktem prawnym, w którym jest mowa o wspieraniu przedsiębiorczości. W każdym z tych aktów można odnaleźć wspólne punkty dotyczące między innymi: tworzenia warunków rozwoju gospodarczego, kreowania rynku pracy oraz utrzymania i rozbudowy infrastruktury społecznej i technicznej [Truskolaski 2001].

Małe i średnie przedsiębiorstwa przyczyniają się do tworzenia dobrobytu regionów, w których działają i ogólnie całej gospodarki. Zazwyczaj przedsiębiorca decydując się na podjęcie działalności gospodarczej lokalizuje ją w pobliżu miejsca swojego zamieszkania. Jest to równoważne z wieloma pozytywnymi skutkami dla miejsca, gdzie zlokalizowane jest przedsiębiorstwo. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw przyczynia się do zmiany struktury społeczno-gospodarczej i funkcjonalnej danego obszaru przez [Wnorowski 2001]:

- inicjowanie i powstawanie nowych rodzajów działalności,
- tworzenie nowych miejsc pracy, a przez to ograniczanie bezrobocia,
- zapobieganie migracjom,
- wzrost dochodów ludności miejscowej,
- rozszerzenie rynków zbytu,
- pełniejsze wykorzystanie zasobów lokalnych,
- zmianę sposobów i warunków życia oraz modelu konsumpcji ludności miejscowej,
- wzrost atrakcyjności obszarów na których rozwijana jest działalność gospodarcza,
- stymulowanie wzrostu gospodarczego regionu i kraju,
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i aktywizację rozwoju gospodarczego.

Wspieranie i stymulowanie rozwoju sektora MSP stwarza wiele korzyści zarówno dla społeczności lokalnych, jak i dla całego kraju. Powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw jest wynikiem przedsiębiorczości danej społeczności, natomiast ich funkcjonowanie i rozwój może również stymulować przedsiębiorczość. Często ma tutaj zastosowanie zasada naśladownictwa polegająca na naśladowaniu udanych przedsięwzięć gospodarczych lub tylko postaw przedsiębiorczości.

Liczebność małych i średnich przedsiębiorstw w ujęciu regionalnym

Miejscem działalności przeważającej części zarejestrowanych podmiotów gospodarczych było: Mazowsze, Górny i Dolny Śląsk oraz Wielkopolska i Małopolska. W 2006 roku według danych Głównego Urzędu Statystycznego na obszarze województw: mazowieckiego, śląskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego i małopolskiego zarejestrowanych było w rejestrze REGON ponad 50% jednostek. Natomiast na obszarze województw: opolskiego, podlaskiego, lubuskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego prowadziła działalność gospodarczą czterokrotnie mniejsza liczba podmiotów gospodarczych. Podobna struktura rozkładu podmiotów gospodarczych w poszczególnych regionach kraju dominowała w latach 1998-2006.

Działalność podmiotów gospodarczych głównie koncentrowała się wokół dużych aglomeracji miejskich, a potwierdzeniem tego jest fakt, że w 2006 roku działalność prawie 70% całej populacji zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych była skoncentrowana w gminach

Tabela 2. Aktywne przedsiębiorstwa sektora MSP w Polsce w latach 1998-2006 według województw

Województwo	Liczba aktywnych MSP w latach										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006		
Polska	1 723 528	1 816 016	1 763 002	1 654 822	1 732 701	1 706 877	1 714 983	1 676 775	1 714 916		
Mazowieckie	281 574	261 035	285 818	252 312	256 574	269 219	270 802	277 386	278 756		
Śląskie	224 938	232 349	222 035	197 834	217 536	211 673	218 428	214 169	209 137		
Wielkopolskie	155 805	179 853	178 161	166 457	182 416	167 563	173 112	165 652	169 516		
Małopolskie	145 276	158 691	151 801	140 312	146 704	143 711	165 652	139 817	150 244		
Dolnośląskie	127 780	148 894	139 548	134 731	142 113	140 588	134 306	119 246	129 370		
Łódzkie	126 902	132 001	121 564	118 609	127 019	120 570	120 076	119 943	116 521		
Pomorskie	104 164	115 666	103 766	106 655	112 411	113 030	116 104	108 110	110 711		
Zachodniopomorskie	89 075	100 373	95 696	90 799	96 835	97 210	97 731	95 821	98 166		
Kujawsko-pomorskie	91 333	93 990	87 461	87 364	79 015	78 217	78 937	79 632	80 715		
Lubelskie	72 242	73 756	74 123	73 491	74 720	74 205	74 074	74 301	74 163		
Podkarpackie	69 860	74 211	65 926	66 645	64 799	64 612	64 485	65 344	66 968		
Warmińsko-mazurski	52 768	57 916	56 266	56 569	57 575	51 813	50 255	55 758	58 327		
Świętokrzyskie	50 480	50 894	48 816	45 281	48 995	48 265	47 728	41 697	46 117		
Lubuskie	48 718	52 016	47 900	41 693	45 128	45 477	44 093	43 151	46 645		
Podlaskie	42 167	42 432	42 526	39 408	40 737	41 637	41 531	40 135	42 345		
Opolskie	40 446	41 940	41 596	36 663	40 124	39 087	36 054	36 612	37 215		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Tokaj-Krzewska, Żołnierski (red.) 2004, Tokaj-Krzewska, Pyciński (red.) 2006, Pyciński, Żołnierski (red.) 2007, Żołnierski, Zadury-Lichota (red.) 2008.

skiego, zaś tylko 13,5% funkcjonowała w granicach administracyjnych województwa: warmińsko-mazurskiego, świętokrzyskiego, lubuskiego, podlaskiego i opolskiego (tab. 2). Podobna struktura utrzymywała się również do końca 1998 roku, czyli momentu bezpośrednio poprzedzającego reformę administracyjnego podziału kraju. Zaobserwowane zmiany liczebności przedsiębiorstw aktywnych pozwalają na wydzielenie dwóch w miarę zwartych geograficznie grup województw, gdzie sytuacja ewoluuje w odmiennych kierunkach. Pierwszą grupę tworzą województwa Polski północno-zachodniej z wyłączeniem województwa lubuskiego na terenie, których liczebność przedsiębiorstw małych wyraźnie wzrosła w ostatnich latach. W skład drugiej grupy wchodzi województwa Polski centralnej oraz południowo-wschodniej, gdzie z kolei zwiększyła się istotnie liczba przedsiębiorstw średnich.

miejskich. W gminach typowo wiejskich swoją działalność prowadziło nieco ponad 16% ogółu zarejestrowanych podmiotów. Przedsiębiorcy przy podejmowaniu decyzji związanych z planowaniem działalności gospodarczej biorą coraz częściej pod uwagę ceny ziemi, nieruchomości, wysokość różnych podatków i opłat lokalnych, które są z reguły niższe na terenach wiejskich oraz na obrzeżach miast. Korzystając z tego lokalizują swoją działalność w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich.

Również lokalizacja przedsiębiorstw aktywnych w przestrzeni miała charakter nieciągły. Skupiska przedsiębiorstw występują wszędzie tam, gdzie istnieją odpowiednie rynki zbytu, kapitał ludzki spełnia oczekiwania przedsiębiorców, dostęp do wyspecjalizowanych usług i technologii jest łatwiejszy oraz lepiej jest rozwinięta infrastruktura gospodarcza. Przy czym należy zauważyć podobną tendencję w układzie przestrzennym lokalizacji przedsiębiorstw aktywnych i zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2006 roku ponad połowa aktywnych małych i średnich przedsiębiorstw prowadziła działalność na obszarze województwa: mazowieckiego, śląskiego, wielkopolskiego, małopolskiego i dolnoślą-

Przedsiębiorstwa aktywne sektora MSP w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Tabela 3. Liczba aktywnych małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 1998-2006 według województw

Województwo	Liczba aktywnych MSP na 1000 mieszkańców								
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Polska	44,6	47,0	45,6	42,8	45,3	44,7	44,9	43,9	44,9
Polska „A”									
Mazowieckie	55,6	51,5	56,3	49,7	50,1	52,5	52,5	53,7	53,8
Zachodniopomorskie	51,4	57,9	55,2	52,4	57,1	57,4	57,6	56,5	57,9
Wielkopolskie	46,5	53,6	53,0	49,5	54,4	49,9	51,4	49,0	50,1
Kujawsko-pomorskie	43,4	44,7	41,7	41,6	38,1	37,8	38,1	38,4	39,0
Pomorskie	47,6	52,8	47,2	48,4	51,6	51,8	52,9	49,1	50,2
Małopolskie	45,2	49,2	46,9	43,3	45,5	44,4	45,1	42,7	45,9
Dolnośląskie	42,9	50,0	46,9	45,4	49,0	48,5	46,3	41,2	44,8
Lubuskie	47,6	50,8	46,8	40,7	44,7	45,1	43,6	42,7	46,2
Łódzkie	47,6	49,8	46,0	45,0	48,6	46,4	46,3	46,5	45,3
Śląskie	46,1	47,8	45,8	41,0	46,0	44,9	46,4	45,6	44,7
Polska „B”									
Warmińsko-mazurskie	36,1	39,5	38,3	38,5	40,2	36,1	35,1	39,0	40,8
Opolskie	37,0	38,5	38,3	33,9	37,8	37,0	34,2	34,9	35,7
Świętokrzyskie	38,2	38,5	36,9	34,3	37,5	37,1	37,0	32,4	36,0
Podlaskie	34,5	34,7	34,8	32,3	33,6	34,5	34,5	33,4	35,4
Lubelskie	32,3	33,0	33,2	33,0	33,9	33,7	33,9	34,0	34,1
Podkarpackie	32,9	34,9	31,0	31,3	30,6	30,7	30,7	31,1	31,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 1, Rocznik Statystyczny Województw 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, www.stat.gov.pl, z dnia 2.02.2009 r.

liczba działających przedsiębiorstw, co miało wyraz w wysokiej liczbie aktywnych MSP przypadających na 1000 mieszkańców tego regionu.

Stopień koncentracji przedsiębiorstw ma istotny wpływ na przestrzenne zróżnicowanie zatrudnienia, wielkości sprzedaży i inwestycji. W 2006 roku małe i średnie przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie województw: mazowieckiego i śląskiego zatrudniały prawie 30% ogółu pracujących w sektorze rynkowym, zaś w województwach: podlaskim, opolskim i lubuskim oferowały pracę niecałym 400 tys. osób. Najwyższą wartość sprzedaży zrealizowały małe i średnie przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. W małych i średnich przedsiębiorstwach zlokalizowanych na obszarze województwa: mazowieckiego, wielkopolskiego, śląskiego oraz dolnośląskiego koncentrowało się w 2006 roku 63% nakładów inwestycyjnych całego sektora MSP, natomiast województwach: podlaskim, opolskim oraz świętokrzyskim tylko 4% ogółu nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez przedsiębiorstwa sektora MSP [Rybińska, Tokaj-Krzewska 2003].

Podsumowanie

Reforma podziału administracyjnego kraju, która obowiązuje od 1 stycznia 1999 roku w pewnym stopniu uniemożliwia precyzyjne śledzenie zmian w rozmieszczeniu małych i średnich przedsiębiorstw w latach poprzedzających 1999 rok. Zauważyć jednak można dychotomiczny podział na Polskę zachodnią, czyli tak zwaną Polskę „A” (łącznie z województwem mazowieckim) oraz Polskę wschodnią, czyli tak zwaną Polskę „B”. Podział ten jest trwałym elementem charakterystyki przestrzenno-gospodarczej kraju, który utrwała się pomimo zmian administracyjnych granic województw. W liczbie przedsiębiorstw aktywnych sektora MSP w latach 1998-2006 według województw można

Biorąc pod uwagę obszar całej Polski w 2006 roku najwięcej małych i średnich przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców było w województwie zachodniopomorskim (57,9), a najmniej w podkarpackim (31,9). Należy zauważyć również występujące różnice pomiędzy tak zwaną Polską „A” i „B”. Były one widoczne w całym analizowanym okresie. Sytuację tą przedstawia tabela 3.

Na liczbę aktywnych MSP przypadającą na 1000 mieszkańców bezpośredni wpływ miała liczba ludności na terenie danego regionu oraz liczba aktywnych małych i średnich przedsiębiorstw. Pośredni wpływ miała przedsiębiorczość wśród społeczności regionu. Przykładem pozytywnego związku między tymi wielkościami było województwo mazowieckie, w którym corocznie zwiększała się liczba ludności, ale również zwiększała się

zaobserwować ogólną tendencję zmniejszania się ich liczby do 2001 roku, zaś w latach następnych zwiększającą się ich liczbę. Tendencja ta dotyczyła większości województw. Biorąc pod uwagę liczbę aktywnych przedsiębiorstw sektora MSP w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa zauważalna jest różnica pomiędzy tak zwaną Polską „A” i „B”. W Polsce „A” średnio w analizowanym okresie przypadało prawie 49 aktywnych przedsiębiorstw sektora MSP na 1000 mieszkańców, zaś w Polsce „B” prawie 36 przedsiębiorstw. Interesującym jest stan występujący w województwie zachodniopomorskim. W województwie tym liczba aktywnych przedsiębiorstw sektora MSP odbiega znacząco od województw o największej ich liczbie, natomiast w przeliczeniu na 1000 mieszkańców charakteryzuje się ono najwyższym współczynnikiem, co może świadczyć o wysokiej przedsiębiorczości mieszkańców tego województwa.

Przedsiębiorczość jako cecha osobowości jednostki lub cecha charakteryzująca daną społeczność jest niezwykle ważnym i mogącym pozytywnie oddziaływać na rozwój danego terenu lub regionu elementem. Istotnym jest stymulowanie i później pielęgnowanie przedsiębiorczość. Obecnie coraz większą rolę na tym polu odgrywają samorządy lokalne, których zadaniem jest wspieranie przedsiębiorczości. Podsumowując przedsiębiorczość stymuluje powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw, a ich istnienie i rozwój sprzyja przedsiębiorczości społeczeństwa.

Literatura

- Dominiak P.** 2005: Sektor MSP we współczesnej gospodarce. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 65.
- Hybel J.** 2000: Makroekonomiczne uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. [W:] Rola małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju obszarów wiejskich, Łęczycki K. (red.). Wyd. Akademii Podlaskiej, Siedlce, 21.
- Kozuch B.** 2001: Pojęcie i istota przedsiębiorczości. [W:] Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce regionu, Pławgo B. (red.). Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok, 11-19.
- Piasecki B.** (red.) 1999: Ekonomia i zarządzanie małą firmą. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa-Łódź, 21-30.
- Pyciński S., Żolnierski A.** (red.) 2007: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005-2006. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- Rybińska A., Tokaj-Krzewska A.** (red.) 2003: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2001-2002. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- Sawicka J.** (red.) 2000: Założenie i prowadzenie małego przedsiębiorstwa. Wyd. SGGW, Warszawa, 7-15.
- Sikorska-Wolak I.** 2000: Przedsiębiorczość w teorii i praktyce. [W:] Rola małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju obszarów wiejskich, Łęczycki K. (red.). Wyd. Akademii Podlaskiej, Siedlce, 101-108.
- Tokaj-Krzewska A., Pyciński S.** (red.) 2006: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2004-2005. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- Tokaj-Krzewska A., Żolnierski A.** (red.) 2004: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2002-2003. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- Truskolaski T.** 2001: Stymulowanie przedsiębiorczości jako element polityki rozwoju regionu. [W:] Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce regionu, Pławgo B. (red.). Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok, 170-181.
- Wnorowski H.** 2001: Małe i średnie przedsiębiorstwa – ich rola w gospodarce oraz czynniki rozwoju. [W:] Praktyczne problemy przedsiębiorczości, Wnorowski H., Letkiewicz A. (red.). Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok, 19-26.
- Żolnierski A., Zadury-Lichota P.** (red.) 2008: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2006-2007. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa. [www.stat.gov.pl].

Summary

In the study an issue of the entrepreneurship in the theoretical aspect and its impact on the creation of small and medium enterprises were described in regions. A role of the enterprise of the small and medium-sized business sector in the development of the local communities was discussed. A development was described number of small and medium enterprises in Poland in the regional arrangement in years 1998 - 2006. They made analysis of the number active SMEs in converting into 1000 inhabitants in the years 1998-2006 in analysed regions.

Adres do korespondencji:

dr inż. Mariusz Chądryński
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
tel. (0 22) 593 40 38
e-mail: mariusz_chadrynski@sggw.pl